

*Користење на
програмската
поддршка
COBISS3/Преземање
записи и фонд
Електронски фолии
V3.0*

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

.....
Regional Centre for
Library Information Systems and
Current Research Information Systems
.....
Regionalni center za knjižnične
informatijske sisteme in informatijske
sisteme o raziskovalni dejavnosti

© IZUM, 2021

IZUM, COBISS, COMARC, COBIB, COLIB, CONOR, SICRIS, E-CRIS се заштитени знаци во сопственост на јавната установа IZUM.

НАМЕНА И СОДРЖИНА НА КУРСОТ

Запознавање со:

- “ основите на системот и сервисите COBISS
- “ основите на форматот за опис на библиографските податоци COMARC/B
- “ основните упатства за работа со програмската поддршка COBISS3
- “ форматот за фондот COMARC/H
- “ структурата на сегментот COBISS3/Фонд
- “ пребарувањето и преземањето записи од заемната база
- “ внес на податоците за фондот

ЗА СИСТЕМОТ COBISS

“ COBISS претставува организациски модел на поврзување на библиотеките во библиотечно-информациони систем со:

- заемна каталогизација
- заемна библиографско-каталожка база на податоци COBIB
- нормативна база на податоци CONOR
- локални бази на податоци на библиотеките учеснички
- база на податоци за библиотеките COLIB
- како и со бројни други функции на т.н. виртуелна библиотека

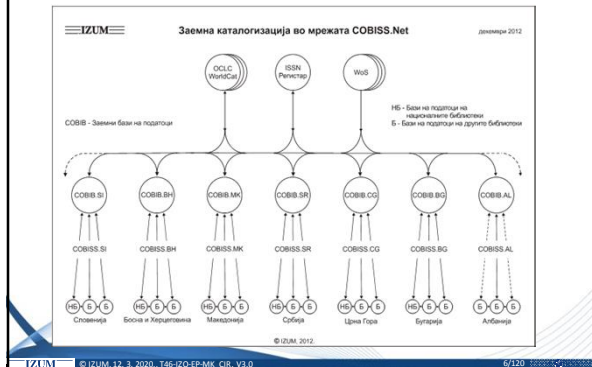
ЗА СИСТЕМОТ COBISS

- “ стручни основи и технолошки претпоставки за функционирање на системот се:
- стандардизирана и заемна обработка на библиотечната граѓа и уедначено водење на каталозите
 - соодветна оспособеност на стручните работници за заемна каталогизација
 - компјутерска и комуникациска поврзаност на библиотеките

ЗА СИСТЕМОТ COBISS

- “ **COBISS.Net** е називот на мрежата која заемно ги поврзува автономните (национални) кооперативни системи COBISS на различни држави
- “ во рамките на наведените системи, над 1000 библиотеки ја користат програмската поддршка COBISS за автоматизација на своето работење

БАЗИ НА ПОДАТОЦИ

ПРОГРАМСКА ПОДДРШКА ВО СИСТЕМОТ COBISS

- Сегменти COBISS3:
 - " Каталогизација
 - " Набавка (мон. публикации)
 - " Сериски публикации (набавка)
 - " Електронски извори
 - " **Фонд**
 - " Зајмување
 - " Меѓубиблиотечно зајмување
 - " **Управување со апликациите**
 - " **Исписи**

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 7/120 1800120113399

ВЕБ АПЛИКАЦИИ

- " COBISS+
- " библиографии
- " библиотечен надоместок

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 8/120 1800120113399

ФОРМАТИ ВО СИСТЕМОТ COBISS

- " **UNIMARC**
 - формат на машински читлив запис за опис и размена на библиографски податоци
- " **COMARC/V**
 - формат за библиографски податоци
 - заснован врз форматот UNIMARC
 - имплементиран во рамки на системот COBISS

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 9/120 1800120113399

ФОРМАТИ ВО СИСТЕМОТ COBISS

“ **COMARC/A**

- формат за нормативни податоци
- заснован врз форматот UNIMARC/A

“ **COMARC/H**

- формат за податоци за состојбата на фондот
- земен е предвид стандардот ISO 10324:1997
- земен е предвид стандардот ANSI Z39.44-1986

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 10/120 10004503500

COMARC/B
ФОРМАТ ЗА ОПИС НА БИБЛИОГРАФСКИТЕ ПОДАТОЦИ

COBISS IZUM

ФОРМАТ COMARC/B

Блок е група полиња, одреден со првиот број од полето.

- “ блок 0xx – блок за идентификација
- “ блок 1xx – блок за кодирани податоци
- “ блок 2xx – блок за главниот опис
- “ блок 3xx – блок за забелешки
- “ блок 4xx – блок за поврзување
- “ блок 5xx – блок за сродни наслови
- “ блок 6xx – блок за содржинска анализа
- “ блок 7xx – блок за податоци за одговорност
- “ блок 9xx – блок за податоци за национална употреба

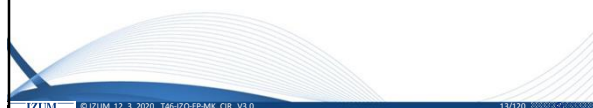

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 12/120 10004503500

ЗАПИС

" поле

- троцифрена нумеричка ознака
- може да биде повторливо
- составено е од потполиња
- во записот полињата се подредени во растечки редослед

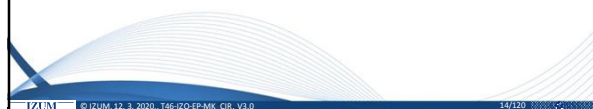

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 13/120

ЗАПИС

" индикатори

- зад ознаката на полето може да следат два индикатори
- индикаторот обично означува дали содржината на полето е наменета за испис или само за пребарување
- може да означува и различна содржина во потполето

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 14/120

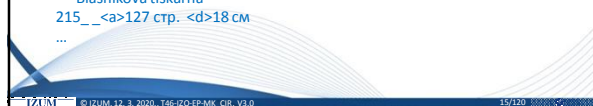
ЗАПИС

" потполе

- ги означуваме со мали букви од основната латиница или со броеви
- може да биде повторливо
- може да биде кодирано

" Пример:

...
 2000_<a>Julij Cezar </f>-William Shakespeare <g>preveo na slovenski jezik
 Oton Župančič <g>[propratni tekst napisao Vladimir Kralj]
 210_<a>V Ljubljani <c>Mladinska knjiga <d>1965 <e>v Ljubljani <g>"Delo",
 Blasnikova tiskarna
 215_<a>127 стр. <d>18 см
 ...

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 15/120

000 Системско поле

- " идентификациски број на записот (COBISS-ID)
- " локален број на записот (LN)
- " назив на маската на записот
- " верзија на записот
- " датум на креирање
- " креатор на записот
- " датум на редакција
- " редактор на записот
- " ако е записот копиран, и датумот на копирање

- " број на записот (COBISS-ID)
 - еднозначна идентификација на записот во системот COBISS
 - се доделува автоматски при креирање нов запис

IZUM 12. 3. 2020. T46-IZO-EP-MK_CIR_V3.0

18/120

001 Идентификатор на записот

- " Потполиња:
 - a Статус на записот
 - b Вид на записот (зададена вредност: "a")
 - c Библиографско ниво (зададена вредност: "m")
 - d Хиерархиско ниво
 - x Број на оригиналниот запис

IZUM 12. 3. 2020. T46-IZO-EP-MK_CIR_V3.0

17/120

ПРИМЕР НА ЗАПИС ВО ПОЛН ФОРМАТ

1. ID=2860289 LN=0000359216 M V3 10.01.1990
 NUK::METKA Updated: 27.03.1998 NUK::DUNDA
 Copied: 23.03.1998 First copied: 01.02.1998

001_<a>n - nov zapis a - tekstovno gradivo - tiskano <c>m -
 monografska publikacija <d>0 - ni hierarhičnega odnosa

100_<c>1965 <h>slv - slovenski

1011_<a>slv - slovenski <c>eng - angleški

102_<a>svn - Slovenija

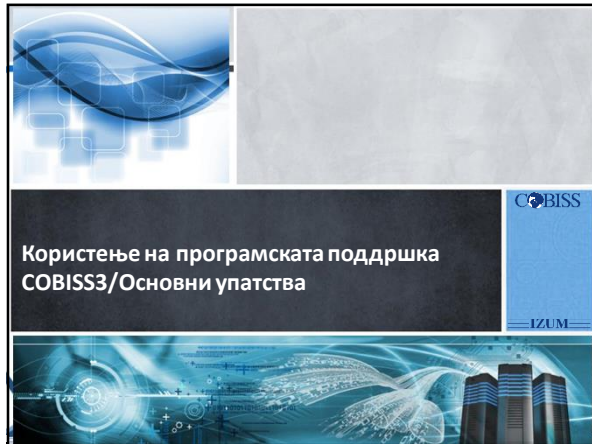
105_<a>y - publikacija ni ilustrirana <f>b - drama

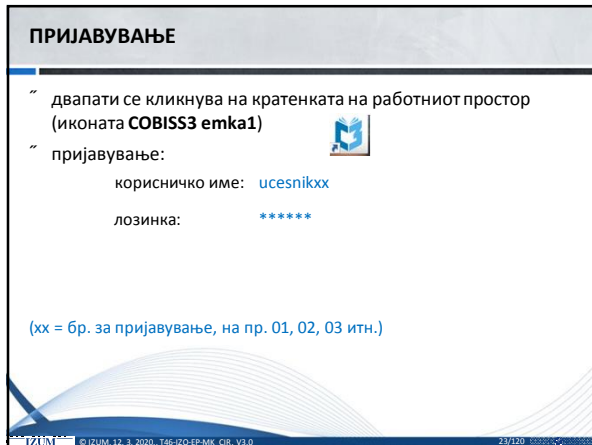
2000_<a>Julij Cezar <f>William Shakespeare <g>poslovenil Oton
 Župančič <g>[spremno besedo napisal Vladimir Kralj]

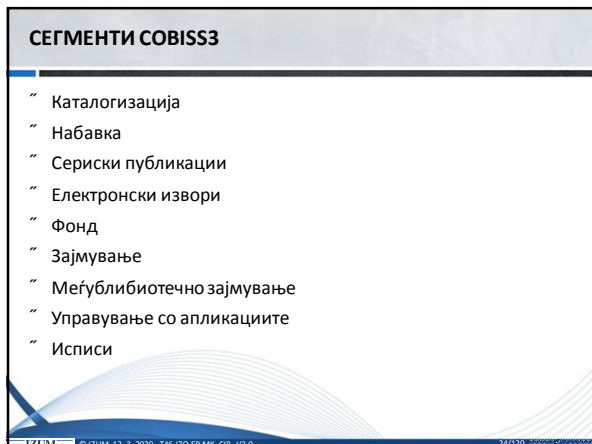
продолжува

IZUM 12. 3. 2020. T46-IZO-EP-MK_CIR_V3.0

18/120

КЛАСА

- “ секоја класа има свое име
- “ се состои од групи објекти
- “ внатре во класата се дефинирани:
 - атрибути (видови податоци) што се заеднички за сите објекти од таа класа; атрибутите ја одредуваат содржината на објектите во класата
 - методи за управување со тие податоци
- “ Пример:
 - Сите податоци за граѓата се дефинирани во класата со име **Граѓа**.

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 25/120 130010000103388

ОБЈЕКТ

- “ е единица од класата
- “ е група податоци, на пр.: за граѓата, за лицата (партнери, нарачателни), за документите (нарачка, доставница, фактура), за податоците за фондот (поле 996/997, поле 998).
- “ Пример:
 - Податоците за одделен примерок (поле 996) претставуваат **еден објект** во класата **Поле 996/997**.

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 26/120 130010000103388

АТРИБУТ

- “ атрибутите (видови податоци) се заеднички за сите објекти од одредена класа и
- “ вредностите на атрибутот ја одредуваат содржината на објектот во класата
- “ секој атрибут има свој назив
- “ Пример:
 - класата Поле 996/997 ги содржи атрибутите: **сигнатура, инвентарен број, датум на инвентарирање** итн.

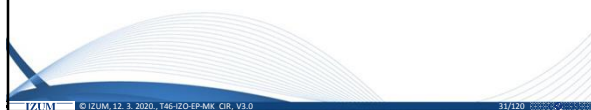
IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 27/120 130010000103388

РЕЛАЦИИ

“ дел од прозорецот на прелистувачот за прикажување на објектите што се поврзани (во релација) со избраниот објект или се содржат во него

“ кај секој поврзан објект се прикажани:

- иконата на објектот, која е еднаква со иконата на класата
- податоците што го идентификуваат објектот

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 32/120

ПРАШАЊА И КРАТЕНКИ

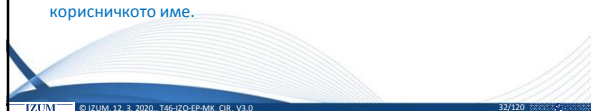
Прашања

“ дел од прозорецот на прелистувачот за приказ на однапред подготвени и зачувани критериуми – *прашања*.

Кратенки

“ дел од прозорецот на прелистувачот со список на кратенки до објектите кои можеме да ги избереме во прелистувачот без претходно пребарување

Предупредување: Прашањата и кратенките се поврзани со корисничкото име.

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 32/120

УРЕДУВАЧ

“ со уредувачот можеме да креираме нов објект:

- ја означуваме класата во која ќе креираме нов објект
- го избираме методот *Класа / Нов објект*
- ги внесуваме податоците (вредности на одделни атрибути)

“ со уредувачот можеме да ажурираме објект што веќе постои:

- го означуваме објектот што е на работниот простор
- го избираме методот *Објект / Уреди*
- ги внесуваме (ажурираме) податоците (вредностите на одделни атрибути)

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 32/120

ПРЕБАРУВАЧ

- “ Ја означуваме класата во која ќе бараме објект
- “ Го избираме методот **Класа / Барај** или **Класа / Барај според клуч**
- “ Овозможува
 - пребарување на објекти (**Побарај, Побарај ги сите**)
 - избор на објекти за следна обработка (**Избери**)
 - зачувување на прашањето (**Зачувај прашање**)

© IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 34/120

ПРИКАЖУВАЧ

- “ Во прелистувачот избираме објект на работниот простор и потоа методот **Објект / Прикажи**
- “ Во пребарувачот избираме објект од списокот најдени објекти и кликуваме на копчето **Прикажи**
- “ Во прелистувачот ја избираме кратенката до објектот и го употребуваме методот **Објект / Прикажи**
- “ Прозорецот на прикажувачот го отвораме со копчето **Отвори** или **Нов прозорец**.

© IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 35/120

**COMARC/H
ФОРМАТ ЗА ПОДАТОЦИТЕ ЗА ФОНДОТ**

COBISS IZUM

ПОЛИЊА 99X

- “ поле 996
 - податоци за фондот за монографски публикации
 - полето се повторува за одделна физичка единица што можеме да ја зајимиме
- “ поле 997
 - податоци за состојбата на фондот за сериски податоци
 - полето се повторува при секоја промена во нумерирањето на второ ниво (вообичаено годиште)
- “ поле 998
 - збирни податоци за состојбата на фондот

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 37/120 18881000103899

ЕЛЕМЕНТИ НА ПОТПОЛИЊАТА

- “ некои потполиња се поделени на елементи
- “ елементите на потполињата се одделуваат со обратна коса црта \
- “ зад обратната коса црта следи ознаката на елементот и потоа содржината на елементот
- “ пред првиот елемент на потполето обратната коса црта \ **не** се пишува

Примери:

- 996_2 <d>IK\u82\acANKAR I.\5izabrano delo\x1
- 996_2 <d>IK\u82\acANKAR I.\5izabrano delo\x2

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 38/120 18881000103899

ИНДИКАТОРИ

- “ прв индикатор – индикатор за поврзувањето
 - го користиме само кај полињата 997 (сериски публикации)
 - вредности на индикаторот:
 - 0 – неповрзани свески
 - 1 – поврзани и неповрзани свески
 - 2 – поврзани свески
- “ втор индикатор – индикатор на сместувањето
 - го користиме само за полињата 996 и 997
 - индикаторот е важен првенствено во библиотеките кои ги имаат двата начина на сместување
 - вредности на индикаторот:
 - 1 – сместување по реден (тековен) број
 - 2 – сместување по подрачја

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 39/120 18881000103899

ПОЛЕ 996

ПОДАТОЦИ ЗА ФОНДОТ ЗА МОНОГРАФСКИ
ПУБЛИКАЦИИ

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 42/120 1580120113888

996 – ПОДАТОЦИ ЗА ФОНДОТ ЗА МОНОГРАФСКИ
ПУБЛИКАЦИИ

“ податоците за монографски публикации се сортирани во две групи (две јазичиња)

– прва група (прво јазиче):

- I2 – индикатор за сместувањето
- c – ознака на примерокот
- d – сигнатура
- f – инвентарен број
- o – датум на инвентарирање
- p – степен на достапност

продолжува

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 42/120 1580120113888

996 – ПОДАТОЦИ ЗА ФОНДОТ ЗА МОНОГРАФСКИ
ПУБЛИКАЦИИ

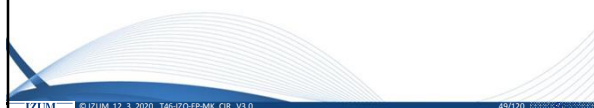
– Прва група (прво јазиче):

- q – статус
- t – датум на статусот
- u – ограничување на достапноста
- 9 – број за зајмување
- n – општи забелешки
- r – инвентарни забелешки
- податоци за набавката (се внесуваат одделно, преку посебно копче)

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 42/120 1580120113888

d – СИГНАТУРА (СМЕСТУВАЊЕ) СМЕСТУВАЊЕ ПО ТЕКОВНИ БРОЕВИ

- “ кај публикации со повеќе примероци, еднозначноста на сигнатурата ја постигнуваме со внесување на елементот **d – дупликат**
- “ ако сигнатурата го содржи елементот **n – тековен број**, целото потполе се проверува според критериумот за еднозначност
- “ за елементот **n – тековен број** можат да се употребат автоматски бројачи

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 48/120 1101120113399

d – СИГНАТУРА (СМЕСТУВАЊЕ) СМЕСТУВАЊЕ ПО ТЕКОВНИ БРОЕВИ

Примери на сигнатури:

200 0_ <a>King alcohol <f>by Jack London
996 _1 <d>IČ\2\n230 <f>000123321

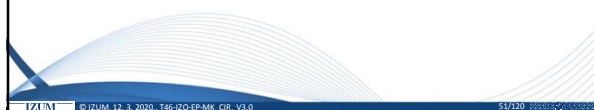
200 0_ <a>White fang <f>by Jack London
996 _1 <d>IČ\2\n237 <f>000124421
996 _1 <d>IČ\2\n237\da <f>000250131

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 50/120 1101120113399

f – ИНВЕНТАРЕН БРОЈ

- “ со закон пропишан податок
- “ важен податок при автоматизирано зајмување
- “ податокот се доделува рачно или се одредува програмски со бројач
- “ вообичаено е деветцифрен број

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 51/120 1101120113399

f – ИНВЕНТАРЕН БРОЈ

- “ структурата на инвентарниот број за одделна библиотека ја одредуваат библиотеката и НЦЦ
- “ со структурата на инвентарниот број се обезбедува еднозначност на инвентарниот број при преминување во COBISS за целата граѓа која е обработена на класичен начин
- “ два вообичаени облици:
 - тековен број (без оглед на видот на граѓата, годината, набавката – “нем инв. број”)
 - структуриран број (со оглед на видот на граѓата, годината, набавката – “информативен инв. број”)

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 53/120

o – ДАТУМ НА ИНВЕНТАРИРАЊЕ

- “ датумот се внесува во облик ДД.ММ.ГГГГ, а во потполето, според стандардот ISO 2014, податокот се ипишува во обликот “ГГГГММДД”
- “ ако наместо датум ја внесеме буквата **d**, датумот се презема автоматски и во потполето се запишува тековниот датум
- “ Примери:
 - 996_1 <o>19951104
 - 996_1 <o>20040918

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 53/120

p – СТЕПЕН НА ДОСТАПНОСТ

- “ го доделуваме со цел на одделен примерок граѓа да му одредиме посебни ограничувања во поглед на зајмувањето (вообичаените рокови за зајмување се одредени во посебна табела)
 - “ податокот за ограничување на достапноста е кодиран во согласност со глобален шифарник
 - “ Пример:
 - 996_1 <d>K\f2\n1223 <f>199102013
 - 996_1 <d>K\f2\n1223\da <f>199102014 <p>7
- (Бидејќи првиот примерок во зајмувањето нема никакво посебно ограничување, потполето **p** не е наведено; за другиот примерок е внесен код “7” како би ги предупредиле референтот за зајмување и корисниците дека примерокот не е наменет за зајмување.)

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 54/120

q – СТАТУС

- “ со статусот означуваме дека одредена физичка единица на публикацијата е во посебна состојба или постапка
- “ ако е внесен статус, таа единица по правило не може да се зајми
- “ статусот на единицата се испишува во COBISS/OPAC
- “ статусот се внесува во кодиран облик, шифарникот е глобален

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 55/120

t – ДАТУМ НА СТАТУСОТ

- “ датумот се внесува во обликот ДД.ММ.ГГГГ, а во потполето податокот се запишува според стандардот ISO 2014 во обликот “ГГГГММДД”
- “ датумот програмски се запишува при секоја промена на статусот
- “ ако наместо датумот ја напишеме буквата **d**, датумот се презема автоматски и во потполето се внесува тековниот датум
- “ датумот не информира за тоа кога физичката единица добила посебен статус (q)

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 56/120

r – ИНВЕНТАРНИ ЗАБЕЛЕШКИ

- “ во забелешката ја бележиме специфичноста на одделен примерок на граѓата
- “ се испишуваат во инвентарната книга, во колоната за забелешки, каде што се внесува и статусот

Примери:

- 996_1 <r> со посвета од авторот
- 996_1 <r> со исправки од авторот

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 57/120

u – ОГРАНИЧУВАЊЕ НА ДОСТАПНОСТА

“ ограничување на достапноста се одредува за одделен примерок, дека времето за зајмување и продолжување на рокот се поинакви од важечките поставувања во табелата за временски параметри

“ ознаки: d (ден), * (работен ден), m (месец)

“ структура: рок за зајмување, рок за продолжување

“ Примери:

– 996_1 <u> 5d,14d

– 996_1 <u> *10d,1m

9 – БРОЈ ЗА ЗАЈМУВАЊЕ

“ го користиме ако библиотеката, пред употреба на програмската поддршка COBISS, веќе користела бар-код

“ бројот можеме да го употребиме при зајмување на монографски или на сериски публикации како алтернатива на серискиот број

“ наменет е за внесување броеви испечатени на бар-кодот, доколку се разликуваат од инвентарниот број

Предупредување: И покрај внесување на бројот за зајмување, внесувањето на инвентарниот број е **задолжително!**

e – ПРЕНАСОЧУВАЊЕ НА ГРАГАТА

“ наменето е за пренасочување на граѓата на друга локација

“ елементи на потполињата:

E – ознака на подлокацијата на пренасочувањето
(внес според шифарникот за подлокации)

D – датум на пренасочување на граѓата

Предупредување: Не смее да се замени со статусот

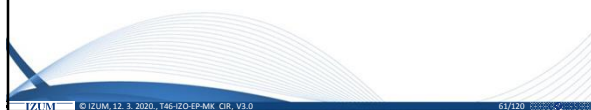
5 – пренасочено во потполето q!

g – ОПШТИ ПОДАТОЦИ ЗА ФОНДОТ

“ потполето ги содржи следните елементи:

- t – ознака за типот на единицата
- o – ознака за физичкиот облик
- c – ознака за потполност
- p – ознака за редовност на приливот
- r – ознака за чувањето

“ за монографските публикации – елементите **t** и **o**

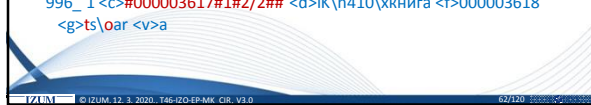

g - ОПШТИ ПОДАТОЦИ ЗА ФОНДОТ

Пример:

Треба да инвентарираме комплет коцки кој за прилог има сликовница.

```
001_ <a>n <b>r <c>m <d>0
215_ <a>71 различни коцки <e>1 сликовница (15 стр.)
3001_ <a>Коцки и сликовница во кутија 56 x 41 x 11 см
996_1 <c>#000003617#1#1/2## <d>K\n410\хкоцки <f>000003617
<i>71 коцка <v>a
996_1 <c>#000003617#1#2/2## <d>K\n410\хкнига <f>000003618
<g>ts\oar <v>a
```

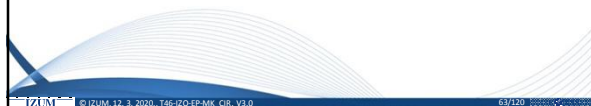

i – ОПСЕГ НА ЕДИНИЦАТА

“ податокот се користи за специфичен вид граѓа која се состои од повеќе единици

“ Примери:

- 996_1 <i> 35 коцки
- 996_1 <i> 12 микрофиши

4 – ФИНАНСИЕР

- “ во полето 997 внесуваме податок за финансиерот како забелешка наменета за интерна евиденција
- “ кога постојат повеќе финансиери, податоците ги внесуваме во повторливи потполиња
- “ Примери:
 - 996_1 <4> mk
 - 996_1 <4> mvzt<40%> <4> obc<60%>

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 64/120

ПОДАТОЦИ ЗА НАБАВКАТА

- “ Група податоци поврзани со набавката на публикации
- “ ги внесуваме преку копчето [Под. за набавката](#)
- “ ако библиотеката го користи сегментот COBISS3/Набавка, податоците се пренесуваат во полињата 996/997

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 65/120

v – НАЧИН НА НАБАВКА - ПРИЛИВ

Податокот припаѓа на групата податоци за набавка и се внесува во кодиран облик според глобален шифрарник:

- a – купување
- b – размена
- c – подарок
- d – задолжителен примерок
- e – стар фонд
- f – сопствено издание
- g – котизација
- h – субвенција
- i – членство

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 66/120

x – БРОЈ И ДАТУМ НА НАРАЧКА

“ според стандардот ISO 2014 датумот на нарачката го внесуваме во обликот “ГГГММДД”, кој се проверува при внесувањето

“ елементи на потполето:

- b – број на нарачката (најмногу 30 знаци)
- e – датум на нарачката (ГГГММДД)
- X – забелешка

“ Примери:

- bP-12342\|e20030508
- bN431\|e20030413\|Xобнова на нарачката N343

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 67/120

y – БРОЈ И ДАТУМ НА ПРИЕМ

“ елементи на потполето:

- g – број на доставницата/списокот (најмногу 30 знаци)
- h – датум на доставницата/списокот (ГГГММДД)

“ Пример:

- gD-157\|h20050626

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 68/120

z – БРОЈ И ДАТУМ НА РЕКЛАМАЦИЈА

“ елементи на потполето:

- j – број на рекламацијата (најмногу 30 знаци)
- k – датум на рекламацијата (ГГГММДД)
- Z – забелешка

“ Пример:

- jR-1257\|k20050626\|Zнедостасува прилогот

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 69/120

0 – БРОЈ И ДАТУМ НА ПРОФАКТУРА

“ елементи на потполето:

- S – број на профактурата (најмногу 30 знаци)
- G – датум на профактурата (GGGMMDD)
- C – цена од профактурата

“ Пример:

– SPr-433\G20070122\CEUR 50,10

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 70/120

1 – БРОЈ И ДАТУМ НА ФАКТУРА

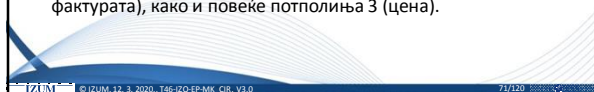
“ елементи на потполето:

- m – број на фактурата (најмногу 30 знаци)
- q – датум на фактурата (GGGMMDD)

“ Пример:

– mR-343\q20060314

“ Примерокот можеме да го платиме со повеќе фактури, што значи дека мора да внесеме повеќе потполиња 1 (бр. и датум на фактурата) и/или потполиња 7 (интерен бр. и датум на фактурата), како и повеќе потполиња 3 (цена).

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 71/120

2 – ДОСТАВУВАЧ

“ за потполето 2 – доставувач можеме да одредиме локален шифрарник со што обезбедуваме еднозначен внес на доставувачот

“ Примери:

- mk
- dzs

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 72/120

3 – ЦЕНА (од фактура)

- “ цена од фактурата (вклучени попусти, ДДВ ...)
- “ пред цената внесуваме ознака за валута
- “ зад цената, во триаглести загради, може да внесеме и забелешка
- “ попустот може да го внесеме како следен податок во ново потполе за цена во триаглести загради

Пример:
 – ЕУР 215,50<доплата> <15%>

Пример:
 – 996_1 <3>ЕУР 215,50<доплата> <3><15%>

ПОЛЕ 998

ЗБИРНИ ПОДАТОЦИ ЗА ФОНДОТ

ПОЛЕ 998

- “ полето е наменето за информации за фондот на библиотеката на заемно ниво
- “ за монографски публикации во полето 998 програмски се креираат потполињата:
 - а - датум на известување
 - б - сигла (бројна ознака на библиотеката)
 - с - број на примероци (за зајмување, сите, нарачани)

ПРЕГЛЕДУВАЊЕ НА ОНЛАЈН КАТАЛОГОТ ПРЕКУ COBISS+

- ~ пребарување по заемната библиографско-каталожка база податоци COBIV
- ~ пребарување по локалната база (база на одделна библиотека)

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 76/120 1000-CC-BY-SA

КОРИСТЕЊЕ НА ПРОГРАМСКАТА ПОДДРШКА COBISS3/ФОНД

IZUM
Regionalni centar za
bibliotecke informacione sisteme i
informacione sisteme o istraživačkoj delatnosti

COBISS3/ФОНД

- ~ структура на сегментот
- ~ поставувања во иницијализациската датотека
- ~ поставување и користење на бројачи
- ~ размножување на полиња
- ~ копирање на податоци
- ~ инвентарирање
- ~ други постапки на уредување на податоците

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 76/120 1000-CC-BY-SA

ОПШТИ ПОДАТОЦИ ЗА СЕГМЕНТОТ COBISS3/ФОНД

- “ бојата на сегментот е кафена
- “ за структурата на податоците и правилата за внес важи форматот COMARC/H
- “ записник ПСФ за новите библиотеки
- “ записот го бараме и потоа го преземаме од COBIB, по потреба го дополнуваме со ограничена група податоци и додаваме податоци за фондот

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 78/120

КЛАСИ ВО СЕГМЕНТОТ COBISS3/ФОНД

- “ класа **Граѓа**
- “ класа **Поле 998** и класа **Поле 998 – координација на набавката**
- “ класа **Поле 996/997** и класа **Поле 996/997 – податоци за набавката**
- “ класа **Бројачи во фондот**
- “ класа **Новитети**
- “ класа **Обрасци на излегување**
- “ класа **Замен образец на излегување**
- “ класа **Библиографски запис**
- “ класа **Библиографски запис од COBIB**

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 80/120

КЛАСА ГРАЃА

- “ содржи некои библиографски податоци од записите во локалната база на податоци
- “ во класата **Граѓа** бараме и преземаме библиографски записи
- “ податоци кои се видливи во релациите: библиографски запис од локалната база на податоци, полињата 996/997, ставките од документите за набавка, поле 998, обрасците на излегување, настани
- “ граѓата може да ја бараме со комбинирано пребарување

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 81/120

КЛАСИ ПОЛЕ 998 И ПОЛЕ 998 – КООРДИНИРАНА НАБАВКА

- “ содржи збирни податоци за фондот
- “ се ажурираат програмски

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 83/120

КЛАСИ ПОЛЕ 996/997 И ПОЛЕ 996/997 – ПОДАТОЦИ ЗА НАБАВКАТА

- “ програмски контроли:
 - должина на сигнатурата
 - две полиња не можат да имаат иста сигнатура ако содржи тековен број
 - должина на одделните елементи за сигнатурата за испис на налепниците
 - должина на инвентарниот број
 - две полиња не можат да имаат ист инвентарен број
 - датум на инвентарирање (условно)
 - датум на статусот и статусот *отпишано*
 - статусот *нарачано* и инвентарниот број

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 83/120

КЛАСИ ПОЛЕ 996/997 И ПОЛЕ 996/997 – ПОДАТОЦИ ЗА НАБАВКАТА

- “ можна е подготовка на повеќе прикази на резултатите од пребарувањата со оглед на различните потреби за прикажување
- “ можно е комбинирано пребарување по класите **Поле 996/997, Граѓа и Поле 998**
- “ во COBISS3 можат да се добијат со копчето **Под. за набавка**
- “ во форматот COMARC се испишуваат во полето 996/997

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 84/120

КЛАСИ ПОЛЕ 996/997 И ПОЛЕ 996/997 – ПОДАТОЦИ ЗА НАБАВКАТА

- “ во уредувачот преку копчиња се достапни методите за:
 - приказ на податоците во форматот COMARC
 - одредување на броевите во постапката на инвентарирање
 - копирање на податоците во други полиња
 - испис на налепниците за граѓата
- “ во релациите за полињата 996/997 ја гледаме:
 - граѓата
 - податоците за набавка

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 85/120

КЛАСА НОВИТЕТИ

- “ наменета е за прегледување на граѓата што сме ја примиле во библиотеката во одреден период
- “ содржи некои податоци од полињата 996/997
- “ во иницијализациската датотека одредуваме колку долго треба да се држат податоците меѓу новитетите
- “ монографска публикација се запишува во новитетите при одредување на инвентарниот број

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 86/120

ДРУГИ КЛАСИ ВО СЕГМЕНТОТ

- “ класа **Бројачи во фондот**
Со бројачите ги одредуваме инвентарните броеви, тековните броеви во сигнатура и броевите за зајмување.
- “ класа **Образец на излегување и Заемен образец на излегување**
Образецот на излегување овозможува програмско евидентирање на приемот на одделни свески на сериската публикација. Класата Заемен образец на излегување овозможува пристап до заемната база на обрасци на излегување.

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 87/120

Користење на бројачите во фондот

- “ прикажување на слободните броеви
 - ја означуваме класата **Поле 996/997**
 - го избираме методот **Класа / Покажи ги слободните броеви**

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 92/120 151011001133888

ОБЛИКУВАЊЕ ПРИКАЗИ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОД ПРЕБАРУВАЊЕ

- “ Ја означуваме класата за која сакаме да обликуваме приказ на резултатите од пребарувањето
 - “ Го избираме методот **Класа / Прикази на резултатите од пребарувањата**
- Се отвора прозорецот **Уредување на приказите на резултати од пребарувања**
- можеме да креираме нов приказ за испис (**Додај**), да го уредиме (**Уреди**) или да го избришеме (**Избриши**)

Предупредување: Приказите се врзани за корисничко име.

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 92/120 151011001133888

ПРИКАЗИ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОД ПРЕБАРУВАЊЕ

- “ резултатите од пребарувањето во пребарувачот може да ги испишеме со приказ што самите сме го креирале
- “ го избираме методот **Класа / Прикази на резултатите од пребарувањата**
- “ го одредуваме називот на приказот и атрибутите од кои ќе биде составен тој приказ
- “ потврдуваме со копчето **Во ред** го користиме во пребарувачот (паѓачко мени **Приказ на резултатите од пребарувањето**)

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 92/120 151011001133888

УРЕДУВАЊЕ НА ЛОКАЛНИТЕ ШИФАРНИЦИ

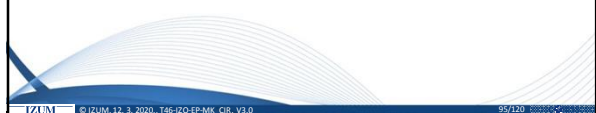
- “ во менито **Систем** го избираме методот **Локални шифарници**
- “ од списокот на локални шифарници го избираме шифарникот што сакаме да го ажурираме (на пр. УДК слободен пристап) и кликуваме на копчето **Уреди**
- “ го внесуваме кодот и вредноста и кликуваме на копчето **Додај**
- “ внесот го потврдуваме со копчето **Во ред**
- “ за кое било потполе што се уште не е шифрирано, библиотеката може да се одлучи за шифарник (на располагање се 10 шифарници)

Предупредување: во ист шифарник не смее да постојат два исти кодови, еднаш напишан со големи букви, а вториот пат со мали букви (на пример **a** и **A**)

Редици за испис

- “ подготовка на редици за испис
- “ додавање на полиња 996 и 997, за кои сакаме да испишеме налепници, во редица за испис
- “ испис на налепници од редицата за испис

Подготовка на редицата за испис

- “ во редицата со менија избираме **Систем / Уредувач на редиците за испис**
- “ се отвора **Уредувачот на редиците за испис**
 - во сегментот COBISS3/Фонд во класата **Поле 996/997** додаваме нова празна редица за испис

Додавање полиња 996 и 997 во редица за испис

- “ додавање во **Уредувач на редиците за испис** при креирање на редицата за испис или подоцна
- “ додавање од уредувачот **Поле 996/997**
- “ додавање со методот **Објект / Исписи налепници** во полињата 996/997
- “ додавање во класата **Поле 996/997** со методот **Класа / Додај во редицата за испис**
- “ во **контрола на прилив** за сервиските публикации вклучен е и исписот на налепници, каде ја избираме можноста за испраќање во редица за испис наместо на печатач

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 97/120

Додавање полиња 996 и 997 во уредувачот на редици за испис

- “ во редицата со менија избираме **Систем / Уредувач на редиците за испис**
- “ се отвора **Уредувачот на редиците за испис** каде ја означуваме соодветната редица за испис
- “ кликаме на копчето **Уреди**
- “ се отвора уредувачот **Редица за испис** каде кликуваме на копчето **Нов објект**

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 98/120

Додавање на полиња во редица за испис од уредувачот Поле 996/997

- “ го бараме полето 996/997
- “ го избираме методот **Објект / Уреди**
- “ кликуваме на копчето **Исписи налепници**
- “ се отвора прозорецот **Испис на налепници** каде ја избираме можноста за испраќање во редица за испис наместо на печатач

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 99/120

Додавање полиња во редица за испис со методот Објект / Исписи налепници

- ~ го бараме полето 996/997
- ~ го избираме методот **Објект / Исписи налепници**
- ~ се отвора прозорецот **Испис на налепници** каде ја избираме можноста за испраќање во редица за испис наместо на печатач

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 100/120

Додавање во редица за испис со методот Класа / Додај во редица за испис

- ~ ја означуваме класата **Поле 996/997**
- ~ го избираме методот **Класа / Додај во редица за испис**

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 100/120

Испис на налепници од редица за испис

- ~ во редицата со менија избираме **Систем / Уредувач на редиците за испис**
- ~ се отвора **Уредувач на редиците за испис** со сите редици за испис што сме ги поставиле
- ~ ја означуваме редицата за испис и кликуваме на копчето **Испрати**

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 100/120

ВНЕСУВАЊЕ ПОДАТОЦИ ЗА ФОНДОТ

- “ во класата **Граѓа** ја бараме и ја избираме граѓата
- “ ако не ја најдеме ја преземаме од заемната база
- “ го избираме методот **Објект / Додај ново поле 996/997**
- “ При употреба на сегментите COBISS3/Набавка или COBISS3/Сериски публикации, полињата 996/997 се додаваат програмски

продолжува

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 103/120

ВНЕСУВАЊЕ ПОДАТОЦИ ЗА ФОНДОТ

- “ во уредувачот **Поле 996/997** ги внесуваме податоците за фондот:
 - при внесување на сигнатурата внимаваме на: правилната вредност на индикаторот за сместување (2. инд.), правилна структура на елементите согласно со сместувањето, должината на елементите (испис на налепницата!)
 - рачно или со бројачи го внесуваме тековниот број во сигнатурата, инвентарниот број, бројот за зајмување
 - датумот на статусот не го бришеме
 - по потреба, ги пополнуваме потполињата *p* и *u* (податокот се однесува за примерокот!)

продолжува

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 104/120

ВНЕСУВАЊЕ ПОДАТОЦИ ЗА ФОНДОТ

- “ со копчето **Под. за набавка** ги внесуваме податоците за набавката
- “ во форматот COMARC ја проверуваме содржината на исписот
- “ испишуваме налепница
- “ го зачувуваме записот

продолжува

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 105/120

Преземање записи од заемната библиографско-каталожка база COBIB

- “ со методот **Барај** во класата **Граѓа** проверуваме дали записот веќе постои во локалната база (можност за комбинирано пребарување)
- “ ако не ја најдеме граѓата, тоа значи дека во нашата (локална) база на податоци се уште нема запис за таа граѓа, па мора да го преземеме од заемната база на податоци

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR_V3.0 109/120 1000450113388

Преземање записи од заемната библиографско-каталожка база COBIB

1. постапка:

- “ во класата **Граѓа** го избираме методот **Преземи запис од заемната во локалната база на податоци**
- “ внесуваме податоци за пребарување и го бараме записот на публикацијата што сакаме да го преземеме
- “ ги прегледуваме најдените записи, го означуваме соодветниот запис и со копчето **Избери** го преземаме во локалната база на податоци (записот е испратен во постапка на индексирање)
- “ се отвора прозорецот **Уредување на локалните библиографски податоци** во кој можеме да ги ажурираме потполињата b10az, 675bs и 992by
- “ записот го зачувуваме со копчето **Во ред**
- “ ако локалните библиографски податоци **не** сакаме да ги ажурираме, записот го зачувуваме со копчето **Откажи**

или

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR_V3.0 110/120 1000450113388

Преземање записи од заемната библиографско-каталожка база COBIB

2. постапка:

- “ во класата **Граѓа** го избираме методот **Барај**
- “ во пребарувачот **Пребарување – библиографски запис** внесуваме податоци за граѓата и кликаме на копчето **Побарај**
- “ ако не ја пронајдеме граѓата, кликаме на копчето **COBIB.xx (xx=bg, bh, cg, mk, si, sr)**
- “ се извршува пребарување по заемната база и во насловната редица називот на пребарувачот се менува во **Пребарување – библиографски запис од COBIB**
- “ го избираме соодветниот запис и го преземаме во локалната база на податоци со копчето **Избери**

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR_V3.0 111/120 1000450113388

ДРУГИ ПОСТАПКИ НА УРЕДУВАЊЕ ПОДАТОЦИ

- “ бришење полиња
- “ формирање комплети
- “ пренос на фондот на друга граѓа
- “ бришење на библиографски записи

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 112/120

БРИШЕЊЕ ПОЛЕ

- “ во класата **Поле 996/997** го бараме и го избираме полето 996/997
- “ со методот **Објект / Избриши поле** го бришеме полето од локалната база на податоци

Предупредување: за бришење можеме да ги означиме само полињата што сме ги додале рачно и кои немаат доделен инвентарен број

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 113/120

ФОРМИРАЊЕ КОМПЛЕТИ

- “ **полињата 996** можеме да ги поврземе во комплет
- “ одделни единици од комплетот можат да припаѓаат на ист или на различни библиографски записи
- “ **водечката единица на комплетот** ги определува заедничките карактеристики на комплетот (вид на граѓата за која се врзани временски параметри на зајмувањето, пенали...)

Забелешка: Податокот дека се единиците поврзани во комплет се гледа во потполето **996/997с – Ознака на примерокот/единицата од комплетот.**

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 114/120

ФОРМИРАЊЕ КОМПЛЕТИ

- “ Во класата **Поле 996/997** го бараме и избираме полето 996
- “ го избираме методот **Објект / Формирај комплет**, по што се отвора прозорецот **Формирање комплети**
- “ првата единица што ја додаваме во комплетот е **водечка единица**
- “ Доколку сакаме да додадеме нова единица во комплетот, го внесуваме нејзиниот инвентарен број и кликуваме на **Додај/отстрани**

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 115/120

ПРЕНОС НА ФОНДОТ НА ДРУГА ГРАЃА

- “ ги пренесуваме само полињата што сме ги додале самите и во кои рачно сме ги внеле податоците за фондот
- “ ставките од набавката со соодветните податоци за фондот ги поврзуваме со записот за друга граѓа
- “ во класата **Граѓа** ја бараме и ја избираме граѓата, а потоа го избираме методот **Објект / Пренеси фонд на друга граѓа**

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 116/120

БРИШЕЊЕ БИБЛИОГРАФСКИ ЗАПИСИ

- “ библиографски запис можеме да избришеме:
 - ако нема поле 996/997
 - ако нема ставки за набавка
 - ако нема напоредни записи
 - ако нема подредени записи
 - ако не е поврзан со други записи (списанија преку ISSN бројот)
 - ако претставува локален запис за кој во COBIB не постои запис
- “ метод **Објект / Избриши библиографски запис**

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 117/120

ПОДГОТОВКА И ИСПРАЌАЊЕ НА ИСПИСИТЕ

- “ избираме објект на работниот простор и потоа методот **Објект / Печати** – исписот се подготвува и се испраќа на *печатач*
- “ избираме објект на работниот простор и потоа методот **Објект / Испрати** – исписот се подготвува и се испраќа на *печатач* и/или на *електронска адреса*
- “ се отвора прозорецот **Избирање дефиниција на исписот** со список на дефиниции за испис

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 118/120

COBISS3 / ИСПИСИ - ФОНД

- “ во менито **Исписи** го избираме **Сегмент исписи**
- “ во прозорецот со групи дефиниции ја избираме папката **Исписи / Системски дефиниции / Фонд**
- “ ја означуваме групата (Списоци, Трошоци на средства, Статистики итн.), внатре во групата избираме испис
- “ на избраниот испис, со десен клик на глумчето, го избираме методот за подготовка на исписот
- “ ги внесуваме параметрите за подготовка на исписот

продолжува

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 119/120

COBISS3 / Исписи - фонд

- “ кога е исписот подготвен, се отвора прозорецот **Преглед и испраќање на исписите**
- “ исписот можеме да го погледнеме на екран, да го отпечатаме или да го испратиме на друга дестинација

Примери на испис:

- F-SPI-01: Инвентарна книга
- F-SPI-02: Список на отпишана граѓа
- F-PD-B02: Фонд со датум на статус
- F-STA-02: Прираст на книжна и некнижна граѓа
- ...

IZUM © IZUM, 12. 3. 2020., T46-IZO-EP-MK_CIR, V3.0 120/120